

Despre demografia istorică*

Cătălin Mosoia**

Dr. Ecaterina Negruți (n. 1927) este istoric și se îndreaptă spre vârsta de 96 de ani. A lucrat ca cercetător la Institutul de Istorie „A.D. Xenopol”, iar din anul 1997 este membru asociat al prestigiosului institut din Iași al Academiei Române. Și-a dăruit priceperea, energia și pasiunea demografiei istorice, domeniu pe care l-a îndrăgit imediat după ce a cunoscut lucrările istoricului francez Louis Henry, fondatorul acestei discipline care, în linii mari, studiază populațiile din trecut pentru care există surse scrise.

„Opera doamnei dr. Ecaterina Negruți este, alături de cea a domnului acad. Gheorghe Platon, creatoare de Școală în spațiul moldav, în primul rând, dar și la nivel național, alături de acad.

Dr. Ecaterina Negruți (Credit foto dr. T. Rusu)

Ștefan Pascu, acad. Ștefan Ștefănescu și prof. Louis Roman.” – Profesor univ. Ioan Bolovan, membru corespondent al Academiei Române, președinte de onoare al Comisiei Internaționale de Demografie Istorică – ICHD, International Commission of Historical Demography (Correspondență personală cu prof. univ. Ioan Bolovan, 2023).

Cercetările dr. Ecaterina Negruți în domeniul demografiei istorice au vizat satele din regiunea Moldova, iar investigațiile sale s-au concretizat în studii publicate în calitate de autor sau coautor.

Grație unui concurs favorabil de împrejurări, am avut un dialog cu dr. Ecaterina Negruți prin intermediul unei platforme electronice. Inedit.

Pasiunea pentru demografia istorică

Cătălin Mosoia: *Cum ați devenit interesată de acest domeniu, demografia istorică?*

Ecaterina Negruți: Preocupările mele în domeniul demografiei istorice au început în momentul în care am făcut cunoștință cu lucrările istoricului francez Louis Henry (1911–1991), fondatorul demografiei istorice (Rosental, 2003). Mi s-au părut foarte interesante concluziile lui și metodele folosite.

Cătălin Mosoia: *Ce anume v-a impresionat în lucrările istoricului Louis Henry?*

Ecaterina Negruți: Metoda de reîntregire a familiilor, modul de interpretare a fișelor de familie. Este foarte interesantă metoda lui Henry de reconstituire a familiilor pe bază de acte de stare civilă. Din nefericire, noi, românii, nu avem o

*Interviu cu dr. Ecaterina Negruți

**Expert comunicarea științei, Biroul de comunicare al Academiei Române

arhivă organizată cu acte de stare civilă din secolele trecute, așa cum se cuvine. Cu toate acestea, am făcut și noi ce am putut.

Cătălin Mosoia: *Rezultatele pe care le-ați obținut în urma cercetărilor asupra satului moldovenesc sunt cuprinse în lucrările dumneavoastră publicate. Vă rog să vă referiți la unul dintre aceste rezultate notabile.*

Ecaterina Negruți: Organizarea familiilor românești și rolul numărului membrilor acestor familii în evoluția demografică a țării. Numărul familiilor și al membrilor acestora a crescut, dar nu destul de mult – după părerea noastră ar fi trebuit să se dubleze, dar considerăm că este bine și așa. Înseamnă că nu stagnăm ca popor. Am sentimentul că suntem un popor binecuvântat. În primul rând, datorită geografiei pământului românesc. La noi, toate curg la vale, spre Dunăre. Iar acest fapt a asigurat unitatea și etnicitatea poporului nostru.

Cătălin Mosoia: *Vorbim despre cercetări pe care le-ați realizat în urmă cu 50 de ani. La vremea respectivă, mai erau și alte grupuri care lucrau în domeniul demografiei istorice?*

Ecaterina Negruți: Erau lucrări împrăștiate, dar grupuri de cercetare, nu.

Cătălin Mosoia: *Dumneavoastră ați constituit la Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” un grup de interes în domeniul demografiei istorice?*

Ecaterina Negruți: Da, am constituit, oarecum, un grup de interes în domeniul demografiei istorice, dar după părerea mea, a fost un grup modest; alături de mine mai erau doi-trei colegi și astfel nu se poate face mare lucru în acest domeniu.

Cătălin Mosoia: *Să înțeleg că vorbim despre primii pași care se făceau la Iași în această direcție de cercetare care viza satul moldovenesc?*

Ecaterina Negruți: Erau absolut primii pași! „Lucrarea Ecaterinei Negruți, «Satul moldovenesc în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Contribuții demografice», este o reușită contribuție de demografie istorică, un aport la deslușirea evoluției demografice a satului românesc, asigurând un alt înțeles evoluției sociale.” (Bolovan, S.P., 1999, p. 31)

Cătălin Mosoia: *Ați lucrat zeci de ani ca cercetător la Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” al Academiei Române. Ce a reprezentat institutul pentru dumneavoastră?*

Ecaterina Negruți: Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” a însemnat totul pentru mine. În cadrul acestui institut m-am format și mi-am asigurat drumul în viață. Tot aici s-a manifestat și pasiunea pentru demografia istorică.

Istorie și matematică

Cătălin Mosoia: *Pasiunea dumneavoastră pentru demografia istorică a izvorât din pasiunea pentru istorie.*

Ecaterina Negruți: Istoria a fost punctul de pornire. Sunt istoric. Demografia istorică a însemnat mai mult: un mod de a pune în ecuație matematică evenimentele care s-au desfășurat pe parcurs.

Cătălin Mosoia: *Cum v-ați descurcat cu matematica aplicată în istorie?*

Ecaterina Negruți: Cu matematica m-am descurcat așa cum se descurcă, de obicei, toți cei care nu sunt specialiști în matematică. Adică, folosindu-mă de ceea ce se știe și de posibilitățile pe care le pot întrezări.

Cătălin Mosoia: *Cum v-a venit ideea de a folosi statistica în demografia istorică?*

Ecaterina Negruți: A fost o perioadă când Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” unde lucram s-a interesat, în mod deosebit, de statistici. Așa am avut mai direct contact cu statisticile românești. Nu era material de primă mână pentru demografia istorică, dar totuși erau date pe care te poți baza în redactarea unei lucrări științifice.

Cătălin Mosoia: *Referitor la perioada în care dumneavoastră ați publicat studii și cărți fundamentale în domeniul demografiei istorice privind satul moldovenesc, ce puteți spune despre cercetările similare din Transilvania ori despre cele care se refereau la sudul țării?*

Ecaterina Negruți: Nu aș putea să vă spun despre cele care vizau sudul țării. Peste munți însă, în Transilvania, problemele de demografie istorică erau cercetate, dar mai ales din punct de vedere etnic, pentru că la mijloc erau interese

politice. În Transilvania, evidențele erau mult mai clare; cercetătorii aveau posibilități de a urmări evoluția demografică pe baze statistice mai valoroase decât în Regat – de aceea rezultatele obținute de ei erau mai sigure, mai aproape de realitate.

Cătălin Mosoia: *În lipsa înregistrărilor de acte se pot face investigații demografice?*

Ecaterina Negruți: Este exact ceea ce am încercat să fac eu. Să dovedesc că putem urmări evoluția familiilor românești și pe baza materialelor pe care le avem, așa cum sunt ele, neclare, neștiințifice. Cu toate acestea, sunt totuși folosibile.

Cătălin Mosoia: *În perioada cercetărilor dumneavoastră, cum se vedea, de la Iași, Academia Română? Dar în prezent?*

Ecaterina Negruți: Academia Română se vedea ca o instituție importantă care poate îndruma activitatea în acest domeniu, cu metodele pe care le aveam atunci la dispoziție. Acum s-au făcut progrese remarcabile în direcția aceasta. Îmi pare rău că eu am evadat. Nu mai sunt în mijlocul preocupărilor.

Cătălin Mosoia: *Cu toate acestea, sunteți în continuare cercetător în institutul pentru care ați lucrat o viață?*

Ecaterina Negruți: Mă bucur atunci când sunt menționată. Ceea ce înseamnă că nu am fost chiar total uitată.

Viitorul demografiei istorice

Cătălin Mosoia: *Credeți că sunt posibile noi metode de investigație în domeniul demografiei istorice?*

Ecaterina Negruți: Este greu de spus dacă vor fi metode noi. Dar perfecționarea metodelor cunoscute și aplicarea lor este posibilă. Și se poate face cu mult mai multă atenție și cu mai multă pasiune.

Cătălin Mosoia: *Credeți că această perfecționare a metodelor este în paralel cu dezvoltarea matematicii și a tehnologiei?*

Ecaterina Negruți: Metodele se pot îmbunătăți odată cu dezvoltarea tehnologiei, dar

nu aş putea să vă spun dacă vor fi în consonanță și cu dezvoltarea matematicii; noi suntem prea departe de matematică.

O bază de studiu pentru următoarea generație de specialiști

Cătălin Mosoia: *Stimată doamnă dr. Negruți, știu că ați făcut o donație de carte Arhivelor Statului din Iași.*

Ecaterina Negruți: Toate volumele din biblioteca personală le-am donat Arhivelor Statului din Iași. Nu știu dacă am făcut bine, dar totuși era locul cel mai potrivit. Am donat absolut tot ce am avut în bibliotecă. A fost aproape o mașină plină de cărți și de articole.

Cătălin Mosoia: *Gestul de a dona cărțile din propria bibliotecă este generos. Știu că la fel au procedat și alte personalități marcante ale culturii românești, acad. Dan Berindei, de exemplu. L-ați cunoscut pe istoricul și academicianul Dan Berindei?*

Ecaterina Negruți: L-am cunoscut pe acad. Dan Berindei; venea des la Institutul de Istorie „A.D. Xenopol”. Era un cercetător foarte serios. Mi-a făcut plăcere colaborarea cu el. Am învățat de la dânsul un mod de a lucra și, în același timp, am avut senzația că și eu i-am folosit într-un fel.

Cătălin Mosoia: *Cu siguranță ați avut șansa de a cunoaște și personalități din diverse domenii ale științei. Acad. Cristofor Simionescu?*

Ecaterina Negruți: Acad. Cristofor Simionescu, pentru mine, rămâne un om față de care am deplină recunoștință, pentru că datorită lui fiica mea a reușit să atingă performanțele care astăzi o definesc. Era un om de caracter și un om cinstit și corect, lucru destul de rar în acele timpuri.

Cătălin Mosoia: *Vă mulțumesc pentru acest dialog, stimată doamnă dr. Ecaterina Negruți. În egală măsură, mulțumirile mele se îndreaptă și către fiica dumneavoastră, dr. Teodora Rusu, cercetător la Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni”, care a facilitat această întâlnire deosebită.*

Lucrări – selecție

Cercetările dr. Ecaterina Negruți în domeniul demografiei istorice s-au finalizat prin studii publicate în calitate de autor sau coautor. Vă prezentăm câteva dintre cele mai reprezentative astfel de lucrări:

Popovici, V., Anghelescu, C., Boicu, C., Corivan, N., Negruți-Munteanu, E., & Turcu, C. (1963). *Dezvoltarea economiei Moldovei între anii 1848 și 1864. Contribuții*. București: Editura Academiei Republicii Populare Române.

Negruți-Munteanu, E. (1971). *Sfatul administrativ al Moldovei între anii 1832 și 1862*. Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol”, VIII. Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Negruți-Munteanu, E. (1972). *Breslele de slujitori din Moldova și aplicarea Regulamentului organic*. Cercetări istorice, III, Istorie politică și social-economică, 111-121.

Negruți-Munteanu, E. (1972). *Date noi privind structura demografică a târgurilor și orașelor moldovenești la 1832*. Populație și societate. Studii de demografie istorică, I, Anexe I–III. (Coordonator Ștefan Pascu) Cluj-Napoca: Dacia.

Negruți, E. (1975). *Clasificarea localităților urbane din Moldova*. Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol”, XII, 13.

Negruți, E. (1980). *Despre evoluția breslelor de slujitori din Moldova între anii 1749–1832*. Acta Moldaviae Meridionalis, II, 309–319.

Negruți, E. (1980). *Les dossiers paroissiaux de Moldavie et leurs importance comme source demographique*. Populație și Societate. Studii de Demografie Istorică, III. (coordonator Ștefan Pascu)

Negruți, E., & Prelipceanu, I. (1980). *Date cu privire la evoluția demografică a unui sat bucovinean în secolele al XIX-lea și al XX-lea*. Anuarul Muzeului Județean Suceava, VI–VII, 247–266.

Negruți, E. (1981). *Informații noi privind emigrările din Bucovina în prima jumătate a secolu-*

lui al XIX-lea. Anuarul Muzeului Județean Suceava, VIII, 257–263.

Negruți, E. (1981). *Problema agrară și mișcarea socialistă din Focșani la sfârșitul secolului al XIX-lea*. Vrancea. Studii și Comunicări, IV, 191–200.

Negruți, E. (1982). *Informații statistice privind mobilitatea populației urbane din Moldova la mijlocul secolului al XIX-lea*. Acta Moldaviae Meridionalis, III-IV, 143–156.

Negruți, E. (1984). *Satul moldovenesc în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Contribuții demografice*. Iași: Universitatea „Al. I. Cuza”.

Negruți, E. (1991). *Migrații sezoniere la lucru în România 1859–1918*. București: Editura Academiei Române.

Negruți, E. (1996). *Imigrarea evreilor în Moldova la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea*. În G. Bădărău (Ed.), *Itinerarii istoriografice*. Profesorului Leonid Boicu la împlinirea vârstei de 65 de ani (p. 385). Iași: Fundația Academică „A. D. Xenopol”.

Negruți, E. (1997). *Informații statistice privind casele de rugăciuni evreiești din Moldova în sec. al XIX-lea*. Cercetări istorice. Cultură și civilizație (XVI).

Negruți, E. (1997). *Structura demografică a orașelor și târgurilor din Moldova 1800–1859*. Iași: Fundația Academică „A. D. Xenopol”.

Referințe

Bolovan, S. P. (1999). *Familia în satul românesc din Transilvania: a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*. Cluj-Napoca, România: Centrul de Studii Transilvane: Fundația Culturală Română.

Rosental, P.-A. (2003). The Novelty of an Old Genre: Louis Henry and the Founding of Historical Demography. *Population (English edition)*, 58(1), 97–130. doi:10.3917/pope.301.0097